

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

5 inci Birleşim
25 . 5 . 1999 Salı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	61
II. - GELEN KÂĞITLAR	61
III. - YOKLAMA	63
IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	63
A) GÜNDEMĐİŞİ KONUŞMALAR	63
1. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 21 inci Dönem çalışmalarına başlamasına ilişkin gündemdişi konuşması	63:64
2. - Sakarya Milletvekili Cevat Ayhan'ın, son zamanlarda iş hayatında yaşadığı iddia olunan olumsuz gelişmelere ilişkin gündemdişi konuşması	64:66
3. - Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'un, 21 Mayıs Dünya Süt Günü münasebetiyle süt hayvancılığının geliştirilmesine, süt üreticilerinin sorunlarına ve alınması gereken tedbirlere ilişkin gündemdişi konuşması ve Tarım ve Köyşleri Bakanı Mahmut Erdir'in cevabı	66:69
B) TEZKERELER VE ÖNERGELER	69
1. - Türkmenistan Cumhuriyetine gidecek olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı A. Ziya Aktaş'a, dönüşüne kadar, Maliye Bakanı Nami Çağan'ın vekâlet etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/35)	69

V. - ÖNERİLER

69

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

69

1. - Komisyonların üye sayısı ile üyeliklerin siyasî parti gruplarına dağılımına ilişkin Danışma Kurulu önerisi

69:71

B) SİYASÎ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

71

1. - Başkanlık Divanının 20 üyeden kurulması ile görev yerleri dağılımına ilişkin DSP, MHP ve ANAP Gruplarının müşterek önerisi

71:77

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açıldı.

Polanya'ya gidecek olan Ulaştırma Bakanı Hasan Basri Aktan'a, İçişleri Bakanı Cahit Bayar'ın vekâlet etmesinin uygun görülmüş olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

TBMM Başkanı seçimi için yapılan oylamaların dördüncü turunda, 332 oyla, Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un seçildiği açıklandı.

TBMM Başkanı Yıldırım Akbulut, Başkan seçilmesi dolayısıyla bir teşekkür konuşması yaptı.

25 Mayıs 1999 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 16.35'te son verildi.

Ali Rıza Septioğlu

Geçici Başkan

Şadan Şimşek

Edirne

Geçici Kâtip Üye

Yahya Akman

Şanlıurfa

Geçici Kâtip Üye

No. : 1

II. - GELEN KÂĞITLAR

25.5.1999 SALI

Yazılı Soru Önergeleri

1. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Çiğli Kaymakamı tarafından Fazilet Partisi Genel Başkanlığına çekilen telgrafa ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/1) (Başkanlığa geliş tarihi: 5.5.1999)

2. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, Mamak, Keçiören ve Kalaba halkevlerinin kapatılması kararına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/2) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.5.1999)

3. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, bankaların verdiği tüketici kredisinde mal üzerindeki banka rehninin kaldırılması işlemlerine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/3) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.5.1999)

4. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, bankaların Hazine bonolarını müşterilerine repo yoluyla satmalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/4) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.5.1999)

5. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, 3628 Sayılı Kanunun uygulamasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/5) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.5.1999)

6. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, TBMM üyelerinin ödenek ve yolluklarına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından yazılı soru önergesi (7/6) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.5.1999)

7. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, 403 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun uygulanmasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/7) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.5.1999)

8. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Bursa'yı ilgilendiren bazı karayolu projelerine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/8) (Başkanlığa geliş tarihi : 14.5.1999)

9. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Bursa-Mustafakemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi Projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/9) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.5.1999)

10. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Bursa-Yenişehir Havaalanı Projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/10) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.5.1999)

11. - Konya Milletvekili Veysel Candan'ın, İstanbul'da bir gazete sahibinin evinde yapıldığı iddia edilen toplantıya ilişkin Başbakanından yazılı soru önergesi (7/11) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.5.1999)

12. - Bursa Milletvekili Mehmet Altan Karapaşaoğlu'nun çifte vatandaşlık sahibi milletvekili ve bürokratlara ilişkin Başbakanından yazılı soru önergesi (7/12) (Başkanlığa geliş tarihi : 17.5.1999)

13. - Kırkkale Milletvekili Kemal Albayrak'ın, 19. 20. ve 21. dönem milletvekillerinden çifte vatandaşlığa sahip olanlara ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/13) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.5.1999)

14. - Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, yaş çay alım fiyatlarının ne zaman açıklanacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/14) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.5.1999)

15. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, bir sanatçının adliyeye sevki sırasında yapılan uygulamaya ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/15) (Başkanlığa geliş tarihi : 20.5.1999)

16. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin uygulamasına ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/16) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.5.1999)

17. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, TBMM eski Başkanı Hikmet ÇETİN döneminde işe alınan personele ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından yazılı soru önergesi (7/17) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.5.1999)

18. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, izin almadan yabancı ülke vatandaşı olan kişiler hakkında yapılacak işlemlere ilişkin Başbakanından yazılı soru önergesi (7/18) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.5.1999)

19. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Kıbrıs vatandaşı olup olmadığına ilişkin Başbakanından yazılı soru önergesi (7/19) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.5.1999)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

25 Mayıs 1999 Salı

BAŞKAN : Yıldırım AKBULUT**GEÇİCİ KÂTİP ÜYELER : Cahit Savaş YAZICI (İstanbul), Fadıh AĞAOĞLU (İstanbul)**

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 5 inci Birleşimini açıyorum.

III. – YOKLAMA

BAŞKAN – Elektronik cihazla yoklama yapacağız.

Sıraların üzerine, elektronik cihazı kullanma kılavuzu dağıtılmıştır.

Yoklama için 5 dakika süre vereceğim. Sayın milletvekillerinin, bu süre içerisinde, oy düğmelerine basarak salonda bulduklarını bildirmelerini rica ediyorum.

Elektronik sisteme giremeyen milletvekillerinin, salonda hazır bulunan teknik personelden yardım istemelerini; buna rağmen sisteme giremeyen üyelerin ise, yoklama pusulalarını, teknik personel aracılığıyla 5 dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Yoklamaya başlıyoruz.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayıtı vardır; görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç arkadaşına gündem dışı söz vereceğim.

Konuşma süreleri 5'er dakikadır. Hükümet cevap vermek isterse, süresi 20 dakikadır.

İlk olarak, yeni yasama dönemi başlaması nedeniyle gündem dışı söz isteyen, Bursa Milletvekili Sayın Ertuğrul Yalçınbayır'ı davet ediyorum.

Buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

IV. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) GÜNDEM DİŞİ KONUŞMALAR**

1. – Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 21 inci Dönem çalışmalarına başlamasına ilişkin gündem dışı konuşması

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 21 inci Dönem çalışmalarına başlaması nedeniyle söz almış bulunuyorum.

Seçim sonuçları itibarıyla, Sayın Meclis Başkanımızı ve siz değerli milletvekillerini kutluyor; 21 inci Dönemin, yüce milletimize ve insanlığa hayırlar getirmesini diliyorum. Bu arada, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında, yüce milletimize hizmet edenleri, başta aziz Atatürk olmak üzere, tüm kişileri saygıyla anıyor, ölenlere rahmet, hayatta olanlara da sağlık ve afiyetler diliyorum.

"Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir." Bu prensip, cumhuriyetimizin temelini teşkil etmektedir. Egemenliğin kaynağı, millettir. Türk Milleti, 18 Nisan seçimleriyle, mevcut demokrasimiz çerçevesinde, millî iradesini ortaya koymuştur. Ulusal dayanışma, uzlaşma ve işbirliği, milletin

çağrısıdır; umuyoruz ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu çağrının ışığında, Türkiye'yi, 21 inci Yüzyıla hazırlayacaktır. 21 inci Yüzyıl, dünyada, bir yarışma, rekabet ve kalite yüzyılı olacaktır. Türkiye, bu rekabete hazırlanırken, yönetimde ve ekonomide yapısal reform değişikliklerini yapmak zorundadır. Türkiye'nin, içinde bulunduğu koşullar itibariyle, kaybedilecek hiç zamanı yoktur.

Yapısal reformların altyapısı olan kanunların, hukukî ve kurumsal düzenlemelerin yapılmasına ilişkin olarak, siyasî partilerimizin, devletimizin, milletimizin ve bürokrasimizin bilgisi yeterlidir. Bu birikimin harekete geçirilebilmesi için, Türkiye Büyük Millet Meclisinin etkin ve verimli çalışma yapması gereklidir.

20 nci Dönemde hükümsüz kalan 1 452 kanun tasarı ve teklifi, 240 kanun hükmünde kararname'nin görülmemesi, 21 inci Döneme devreden 15 soruşturma dosyası, Meclis çalışmalarını düzenleyen Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün ve Anayasanın ilgili maddelerinin değiştirilmesini zorunlu kılan delillerdir. Anayasa ve İçtüzük değişiklikleri, 21 inci Dönemi bekleyen önemli ve ivedi değişikliklerdir.

Yasal değişikliklerden çok, uzlaşma, dayanışma ve işbirliğine dayalı zihniyet değişikliğine ihtiyaç vardır. Bu, milletin çağrısıyla da bellidir; umuyoruz ki, burada da vardır.

Egemenliğin sadece varlığını belirtmek veya ona sığınmak yetmez, onu her sahada yaşamak ve yaşatmak gerekir. "Millî egemenlik" ilkesi hukukun üstünlüğüyle hayat bulur, demokrasi çerçevesinde tecelli eder. Demokrasi, insan hakları ve hukukun kalitesini yükseltmek, bu Meclisin görevidir.

Millet, özgürlük, daha kaliteli demokrasi, daha kaliteli yasa, daha kaliteli yaşam ve güvenlik istiyor. Bu Meclisin bunları gerçekleştireceğine dair inancımız tamdır.

Sayın milletvekilleri, demokrasinin ve insan haklarının kalitesini yükseltmek, birinci görevimiz olmalıdır. Anayasanın 83 ve 100 üncü maddeleri ile gündemde olan devlet güvenlik mahkemelerinin yapısının değiştirilmesine dair ve yine, Türkiye'nin dışarıya açılmasıyla ilgili -tahkime, imtiyaz sözleşmelerinin değerlendirilmesine dair- anayasal hükümleri değiştirmede zaruret vardır.

Yine, düşünce ve inanç özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması itibariyle, geçen dönemde yoğun bir şekilde tartışılan; ama, bir türlü gerçekleştirilemeyen 312, 17, Terörle Mücadele Kanununun 8 ve 159 uncu maddelerinin çağdaş normlar olarak gündeme getirilmesi ve kanunlaştırılması, toplumsal barış için de zorunludur.

Yine, demokrasimizin gelişmesi için, şimdiden, Siyasî Partiler Kanununun, Seçim Kanununun ve siyasî partilerin kapatılmasıyla ilgili mevzuatın çağdaş normlara kavuşturulması, bu Meclisin ve Türk Milletinin beklediği bir uzlaşıdır.

Bu duygular içinde, bu dönemin hayırlara vesile olmasını diliyorum, hepinize saygular sunuyorum.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İş hayatındaki sıkıntılar konusunda, Sakarya Milletvekili Sayın Cevat Ayhan.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

2. – *Sakarya Milletvekili Cevat Ayhan'ın, son zamanlarda iş hayatında yaşadığı iddia olunan olumsuz gelişmelere ilişkin gündemdeki konuşması*

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Muhterem Başkan, muhterem üyeler; 21 inci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarının milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Seçim sonrası seçmenlerim arasında dolaşıyorum; sanayicileri, tüccarları, esnafı, çiftçiyi ziyaret ediyorum ve hiç de iç açıcı olmayan bir tabloyla karşı karşıya olduğumuzu görüyorum. Mahalli basın, genel basın, vatandaşların ifadeleri şu: "Piyasa allak bullak; tüccar ve sanayici yanıyoruz, yanıyoruz diyor." İstanbul Sanayi Odası Başkanının -ki, Türkiye'nin en çok sanayici bulunduran odasıdır- "Türkiye'de iş hayatı, Kosova'dan beter oldu" diye beyanları var. "Daha önce, fonlarımızı repoya, sağa sola yatırıp, sanayide, üretimde kazanamadığımızı hiç olmazsa bu şekilde telafi etmeye çalışıyorduk; şimdi, fonumuz da kalmadı, borçlarımızı ödeyecek varlığımız da kalmadı, batıyoruz" diyorlar. Bütün piyasa, bu. Esnaf perişan; çiftçi ümitsiz, karamsar; vatandaş bezgin.

Tabii, Türkiye bu noktaya yeni gelmedi; son iki yıllık uygulamalarla, 55 inci hükümetin ve 56 ncı hükümetin uygulamalarıyla geldi.

Rakamlar burada. İçborç stoklarına bakıyorum; 1999 Mart ayı sonu itibariyle, 14 katrilyon 244 trilyon lira içborç var. Dışborç, 100 milyar doların üzerinde. İçborç stoku artıyor, dışborç stoku artıyor, faiz ödemeleri de artıyor.

İşte, bakın, 1999 yılının ilk beş aylık bütçe uygulamaları, Maliye Bakanlığının değerleri: Bütçe gelirleri, 4 katrilyon 369 trilyon lira. Bunun içinde vergi gelirleri, 3 katrilyon 285 trilyon lira. Faiz ödemeleri, 3 katrilyon 334 trilyon lira. Faiz ödemelerinin bütçe gelirlerine oranına baktığınız zaman yüzde 77. Yani, bütün, 65 milyon insan çalışıyor, üretiyor, getiriyor, her 100 liralık toplanan verginin, gelirin 77 lirası faize gidiyor. Yatırım yok, üretim yok, işsizlik dalga dalga yayılıyor; yüzlerce fabrika kapanmış, yüzbinlerce insan işsiz... İşte, tablo bu...

Bu Meclis, yeni bir hükümetin kurulma çalışmalarına bugünlerde sahne olacak; ama, hükümeti kuracak olanlar da, Türkiye'yi bu perişan noktaya getiren Anavatan ile Demokratik Sol Parti. Şimdi, Anasol-D'nin yerine -"D" değişmiş "M" gelmiş- Anasol-M olacak; yani, daha önce Sayın Cindoruk'un Partisi yerine, şimdi MHP'yi alarak bu hükümet nereye gidecek... Evet, hakikaten, seçmen, bir an evvel hükümetin kurulmasını istiyor; ama, ben de size tabloyu gösteriyorum.

Sanayide kapasite kullanımı geriliyor, enflasyon yükseliyor, borç faizleri, içborç, bütün gelirleri alıp götürür duruma gelmiş. Önümüzde gayet ciddi meseleler var. Meclisin gündemini öncelikle doldurması gereken bu konulardır; ama, maalesef, bizim, tabii, patronların emrindeki basın çevrelerimiz millete bunu duyurmuyorlar, suni gündemlerle milleti oyalıyorlar; ama, milletin ıstırapı büyüktür. Biz, bunu, burada söyleme durumundayız. Hükümet kim olursa olsun, biz, milletin vekiliyiz; biz, hükümetleri denetlemekle mükellef olan milletin vekilleriyiz. Ben, bunu, bu üslupla söylüyorum; o parti, bu parti meselesi diye gündeme getirmiyorum.

Türkiye'nin önünde çok ciddi meseleler var. Vatandaş, milletvekillerinin ve Meclisin bu meselelere hâkim olmasını, gündeme bu meseleleri getirmesini ve hükümetlerin bu meseleleri çözecek istikamette tavır almasını beklemektedir. Türkiye'nin, artık, beklemeye tahammülü kalmamıştır. Bölgemizde güçlü bir devlet olma, millet olma ihtiyacında olan Türkiye, iktisadî hayatı bu zafiyet içindeyken, güçlü devlet de güçlü millet de olamaz. Türkiye'nin, bir an önce, bu içborç faiz batağından kurtarılması gerekir.

Fabrikaları kapanan bir ülkede refah ve saadet olmaz. İşyerleri kapanan bir ülkede, aileler, geçimlerini temin edemezler, her gün biraz daha fakirleşirler. Şimdi, bakıyorum, en çok vergi ödeyen firmalar arasında, iş merkezlerinde, birinci sırada bankalar geliyor. Peş peşe baktığınız zaman...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVAT AYHAN (Devamla) - Tamamlıyorum Muhterem Başkan.

BAŞKAN - Süre tamamlandı.

CEVAT AYHAN (Devamla) – Peki, teşekkür ediyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Dünya Süt Günü münasebetiyle, süt hayvancılığının geliştirilmesi konusunda, Balıkesir Milletvekili Sayın İsmail Özgün'e söz veriyorum.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

3. – *Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, 21 Mayıs Dünya Süt Günü münasebetiyle süt hayvancılığının geliştirilmesine, süt üreticilerinin sorunlarına ve alınması gereken tedbirlere ilişkin gündem dışı konuşması ve Tarım ve Köy İşleri Bakanı Mahmut Erdir'in cevabı*

İSMAİL ÖZGÜN (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz üzere, 21 Mayıs Dünya Süt Günü münasebetiyle ülkemizde de süt haftası kutlanıldı. Ben, bu vesileyle, süt hayvancılığının geliştirilmesi ve özellikle süt üreticilerinin sorunlarının gündeme getirilmesi üzerine söz almış bulunmaktayım; bu vesileyle, muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

21 inci Dönem çalışmalarımızın hayırlı ve başarılı olmasını temenni ediyor; Sayın Başkan, sizi de, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına seçilmenizden dolayı tebrik ediyor, başarılar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, konuya girmeden önce, seçim bölgem olan Balıkesir'in Manyas İlçesi nin Kızıksa Beldesinde, geçtiğimiz hafta, bir mevlit yemeğinde, takriben 800 hemşerimiz yemekten zehirlenmişlerdi. Ölüm olayı olmamasına sevindik; ancak, bu hemşerilerimize, değerli Kızıksalı kardeşlerimize, bu vesileyle, buradan, bir kez daha geçmiş olsun diyorum.

Değerli milletvekilleri, süt, her yaştaki insan grubunun, her gün, belirli bir miktarda alması gereken önemli bir protein kaynağıdır. Böyle olmakla birlikte, ülkemizde, maalesef, Avrupa ülkelerine bakarak, insan başına süt tüketiminin az olduğunu görüyoruz. Süt tüketimi, ülkemizde, insan başına yaklaşık 41 litredir; halbuki, bu, Avrupa ülkelerinde 91 litre civarındadır. Bu durum, tabii ki, süt hayvancılığının, dolayısıyla üretimin geliştirilmesi ve üreticilerin sorunlarının çözümünüyle yakından ilgilidir.

Bugün, 1 litre sütün maliyeti, yaklaşık 100 000 liranın üzerindedir. Süt birlikleri bunu 108 000 lira olarak söylüyorlar; ama, iki yıldan beri süt fiyatlarına baktığımız zaman, 80, 85, en son 90 000 lira civarında seyretmektedir. Bu demektir ki, süt üreticileri iki yıldan beri zarar etmektedirler, kâr edememektedirler. Üstelik, yem ve diğer girdilerin her yıl yüzde 100'ün üzerinde artış göstermesi, süt üreticilerini fevkalade mağdur durumda bırakmakta ve maliyetlerin altında süt satmak mecburiyetinde kalmaktadırlar.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde, son yıllarda, hayvancılık, yeterli tedbirlerin alınmaması ve özellikle de ithalat anlayışının ısrarla sürdürülmesi sonucu bu noktaya gelmiştir. Avrupa Birliğinin ihracat sübvansiyonlarıyla desteklenen hayvan ve hayvansal ürünleri nedeniyle, üreticilerimiz, maalesef, bugün, para kazanamaz durumdadırlar ve yok olma noktasına gelmiş bulunmaktadırlar. Halbuki, hayvancılığı gelişmiş Avrupa ülkelerine baktığımız zaman, tarım ve hayvancılık, hakikaten, hükümetler tarafından desteklenmekte ve yüzde 80'lere varan sübvansiyonlar uygulanmaktadır.

Örneğin, Avrupa Birliği ülkelerinde – özellikle konumuz süt olduğu için söylüyorum – sütün eşik fiyatı belirlenmekte ve üreticiler o fiyatın altında süt satmamakta; böylece, üreticiler, belli bir geliri garanti altına almış bulunmaktadırlar.

Buna benzer bir uygulamayı geçtiğimiz dönemde, 54 üncü hükümet döneminde yaşadık ve süte taban fiyat uygulaması getirilerek, süt üreticilerimiz, gerçekten, bir nebze nefes alma durumuna geldiler ve o hükümet işbaşından ayrıldığında süt fiyatları 80 000 lira civarındaydı. Şimdi, iki se-

ne sonra gelip döndüğümüz noktada süt fiyatları 90 000 liradır ve iki yıldan beri süt üreticilerimiz, maalesef, büyük sıkıntı içerisinde.

Değerli milletvekilleri, daha iki gün önce ziyaret ettiğim Kızıksa Beldesinde, yine, çiftçilerimiz, aynı konuları gündeme getirdiler ve büyük karamsarlık içerisinde "bu çiftçimizin hali ne olacak, üreticimizin hali ne olacak, bu süt fiyatları böyle mi gidicek" diye dertlendiler. Aslında, çözümler bellidir; tarım birlikleri, üretici birlikleri, çözümleri orta yere koymaktadır. Önemli olan, hükümetlerin çiftçiye kulak vermesidir, çiftçiye dinlemesidir.

Bakınız, Balıkesir Süt Üreticileri Birliği, geçen, bu mevzuyla ilgili olarak basına bir açıklamada bulundu. Burada "98 yılı haziran ayından beri litrede 5 000 lira olan süt teşvik primi, altı ayda bir, günün şartlarına göre artırılmalıdır" deniliyor ve bugün için, halen, Ocak 99 teşvikleri ödenmeye çalışılıyor ve biz, mayısın sonuna gelmiş bulunmaktayız... Süt fiyatlarının artmadığı zamanlarda, üreticiye, düşük faizli yem kredisinin verilmesi gerektiğini söylüyor ve "ülke hayvancılığının temeline dinamit koyan süt ve süt mamullerinin ithalatından kesinlikle vazgeçilmelidir" diyor Süt Üreticileri Birliği. Süt inekçiliğinde ahır yapısı ve sağlığı çok önemli olduğundan, devletin modern ahır yapımı için üreticiyi mutlaka desteklemesi gerektiğini ifade ediyorlar. Bunları artırabiliriz. Örneğin, üretici birlikleri kanunu, mutlaka, buradan çıkarılmalıdır. Süt hayvancılığı geliştirme ve istikrar fonu mutlaka oluşturulmalı, ulusal çapta süt hayvancılığını geliştirme programları açıklanmalıdır. Böylelikle, süt hayvancılığı işi daha kârlı hale getirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAIL ÖZGÜN (Devamla) – Sayın Başkan, bir cümleyle bitiriyorum...

BAŞKAN – Buyurun.

İSMAIL ÖZGÜN (Devamla) – Bu tedbirler alınmadığı takdirde, bugün olduğu gibi, doğurganlığı devam eden ve süt veren inekler, ne yazık ki, mezbahaya kesime gitmek durumunda kalacaklardır.

Ben, bir milletvekili olarak, kurulacak olan hükümetin, öncelikle tarım ve hayvancılık konusundaki bu tür sıkıntıları ortadan kaldırması noktasında gayret içerisinde olmasını temenni ediyor, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MAHMUT ERDİR (Eskişehir) – Sayın Başkan, cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MAHMUT ERDİR (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın İsmail Özgün'e teşekkür ediyorum.

Sütün, insan sağlığı için yararı hepimiz tarafından çok iyi bilinmesine rağmen, içme sütü olarak süt tüketimi, özellikle gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında, ülkemizde çok düşüktür. Süt, bir taraftan sağlıklı beslenmemizi doğrudan ilgilendirdiği gibi, diğer yandan, hayvancılık nedeniyle ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Süt, proses itibarıyla, katmadeğeri ve yarattığı istihdam nedeniyle oldukça önemli bir üründür. Sadece hayvan yetiştirmeyle değil, aynı zamanda sanayiiyle, pazarlanmasıyla da çok büyük istihdam yaratmaktadır. Özet olarak, bu sektörden geçimini sağlayan, küçümsenmeyecek sayıda insanımız bulunmaktadır.

Hayvancılık ve süt üretimi, birbirlerinden ayrılmayacak iktisadî ve tarımsal faaliyetlerdir. Bu iki fonksiyon, birbirinin tamamlayıcısı durumundadır. Hayvancılık ve süt üretimiyle ilgili olarak takip edilecek politikalar sadece bir hükümet politikası olmayıp, genç nesillerin sağlıklı yetişmesini sağlaması bakımından da devlet politikası olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, süt üretimimiz, cumhuriyetle birlikte devamlı artış göstermiştir. Üretimdeki bu gelişmeye paralel olarak, 1957 yılında, Atatürk Orman Çiftliği bünyesinde ilk modern pastörize süt fabrikasının kurulmasıyla süt sanayimizde de gelişmeler başlamış, nihayet bugün tesis sayımız 4 300 adedi geçmiştir. Bugün, süt üretimimiz 10 milyon tonu aşmıştır.

Değerli milletvekilleri, sütle ilgili sorunların çözümü ve üretimin bütün mevsimlere dengeli bir şekilde dağılımı bakımından, pazar için üretim yapan rasyonel ve verimi yüksek büyükbaş hayvanlarla kurulmuş işletmelerin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu hususu göz önüne alan Bakanlığımız, Türkiye Hayvancılığını Geliştirme Projesini uygulamaya koymuştur.

Diğer yandan, Bakanlığımıza bağlı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğümüz tarafından yürütülmekte olan Ortakların Mülkiyetinde Süt Sığırcılığı Projesi çerçevesinde, 1998 yılında 28 proje yatırım programına alınmıştır ve bunların toplam yatırım tutarı 2 trilyon 460 milyar liradır. Bugüne kadar kooperatiflere 1,5 trilyon TL aktarılmıştır. Ahırlarını tamamlayan kooperatiflerin ihalelerine izin verilerek, bu uygulamaya devam edilmektedir. 4 kooperatif ihalesini tamamlamış, 800 süt ineği çiftçiye intikal ettirilmiştir.

Süt hayvancılığının geliştirilmesi kapsamında, Bakanlığımız, 1991 yılından itibaren 244 kooperatifte Süt Sığırcılığı Projesi uygulaması, toplam 48 800 süt ineği çiftçiye dağıtmıştır. 1 000'e yakın kooperatif de, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğümüz tarafından yürütülen Süt Sığırcılığı Projesinden yararlanmayı beklemektedir.

Bugün, süt pazarlamasında görev alan köylere hizmet götürme birlikleri, özellikle süt üreticilerinin sorunlarına çözüm getirecek yapıya kavuşturulmadıkları için, etkin ve amaca yönelik faaliyet gösterememektedirler; maalesef, monopolik ve oligapolik hareketlere karşı kendilerini koruyamamaktadırlar.

Yine, Bakanlığımızca yürütülen çalışmalar çerçevesinde, hayvancılık kooperatifleri birlikleri kurulmuş olup, başta Trakya yöremiz ve Karadeniz Bölgemiz olmak üzere, kuruldukları bölgede süt pazarlamasında etkin görev üstlenmektedirler. Bu çalışmalara yaklaşık üç yıl öncesinden başlanmış olup, bugün, başta Eskişehir ve Adana yöresinde olmak üzere, yeni hayvancılık kooperatifleri kurulması çalışmalarına devam edilmektedir.

Diğer taraftan, ülkemizde eksikliği hissedilen ve 18 çokamaçlı birliğin ortağı olduğu Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Merkez Birliğinin kurulması için Bakanlık olarak onay verilmiş olup, süt pazarlamasında yaşanan sorunların çözüme kavuşturulmasında önemli görevler üstlenecek olan merkez birliği oluşumu, gerekli entegrasyon içinde çalışmalarını sürdürerek, gerekli rekabet ortamı içinde süt üreticilerini koruyacaktır.

Sütün modern işleme tesislerine gelmesinde en önemli nokta süt teşvik primidir. 1987 yılından itibaren uygulamaya konulan bu süt teşvik prim miktarı çeşitli zamanlarda değişmiş, 1996 yılından 1998 Temmuz ayına kadar 3 000 lira/litre olarak kalmış, imkânlar ölçüsünde, 1998 yılı temmuz ayından itibaren 5 000 lira/litreye çıkarılmıştır; bu miktar elbette yeterli değildir; süt, yem paritesi ve süt teşvik priminin ilk çıktığı zamandaki süt fiyatına oranı dikkate alınarak yeni prim miktarı üzerinde çalışmalarımız devam etmektedir. Bunun, yüzde 15 ilâ 20 oranında olması gerekmektedir.

Ülkemizde süt eşdeğeri olarak kişi başına tüketim yaklaşık 150 litre/yıl, işlenmiş içmesütlü olarak ise tüketim 4-5 litre/yıl civarındadır; bu miktar, gelişmiş ülkelerde, sadece işlenmiş içmesütlü olarak, yılda 60 ilâ 170 litre arasında değişmektedir.

Artan nüfusumuzun dengeli ve sağlıklı bir şekilde beslenebilmesi, çiftçilerimizin gelir seviyesinin yükseltilmesi amacıyla hayvancılığımızın ve buna bağlı sanayimizin de gelişmesini gerekli görüyoruz; bu nedenle, karma yemdeki KDV oranının yüzde 8'den 1'e düşürülmesi için Maliye Bakanlığı nezdinde girişimde bulunduk.

Diğer yandan, sektörün en önemli girdisi olan yem hammaddelerinin dünya fiyatlarına yakın fiyattan teminini sağlamak için, Toprak Mahsulleri Ofisi silolarındaki arpa ve mısırı, yem sanayicisine çok uygun koşullarda verdik.

Bakanlığımız, 1991 yılında süt tüketimini artırma kampanyası başlatmış, üç yıl devam eden kampanyada, işlenmiş içmesütlü tüketimi yaklaşık yüzde 20 oranında artırılmıştır.

Süt tüketimini artırma kampanyası çerçevesinde bu yıl 17-23 Mayıs 1999 tarihleri arasında içeren haftayı, Bakanlığımız süt haftası olarak kutlama kararı almış ve bu karar, 80 il valiliğine bildirilerek, hafta boyunca, süt konusuyla ilgili yarışmaların ve toplantıların yapılması sağlanarak, konuyla ilgili afişler şehrin görülebilecek yerlerine asılmıştır.

Süt tüketimini artırmak için, Bakanlığımız, bazı süt mamullerindeki KDV oranının yüzde 1'e düşürülmesi için de, yine, Maliye Bakanlığı nezdinde gerekli girişimde bulunmuştur.

Değerli milletvekilleri, burada, süt tüketiminin artırılması ve sokak sütünün tercih edilmemesi için, sanayicilerimizden, işlenmiş içmesütlü daha uygun fiyattan tüketiciye sunmalarını istiyoruz. Örneğin, Almanya'da 1 kilogram dayanıklı süt fiyatı yaklaşık 2 kilogram çiğ süt fiyatına eşdeğerken, bu oran ülkemizde 3-3,5 kilogramdır.

Değerli milletvekilleri, beslenme yönünden süten en iyi yararlanma şekli, sütlü, içmesütlü olarak tüketmektir. Bu nedenle, içmesütlü tüketiminin toplam tüketim içindeki payının artırılması gerekir. Sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi için süten önemini topluma kavratarak, her yaştaki bireye süt içme alışkanlığı kazandırma çalışmalarımız devam edecektir.

Sayın Özgün'e bu kadar önemli bir konuyu gündeme getirdiği için teşekkür ediyor, bütün Meclisi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığının bir tezkeresi vardır; okutup, bilgilerinize sunacağım:

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. – *Türkmenistan Cumhuriyetine gidecek olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı A. Ziya Aktaş'a, dönüşüne kadar, Maliye Bakanı Nami Çağan'ın vekâlet etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/35)*

20 Mayıs 1999

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 21 Mayıs 1999 tarihinde Türkmenistan Cumhuriyetine gidecek olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Prof. Dr. A. Ziya Aktaş'ın dönüşüne kadar; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına, Maliye Bakanı Prof. Dr. Nami Çağan'ın vekâlet etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Süleyman Demirel
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Sayın milletvekilleri, Danışma Kurulunun bir önerisi vardır; önce okutup işleme alacağım, sonra oylarınıza sunacağım.

Buyurun.

V. – ÖNERİLER

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1. – *Komisyonların üye sayısı ile üyeliklerin siyasi parti gruplarına dağılımına ilişkin Danışma Kurulu önerisi*

Danışma Kurulu Önerisi

No: 2.

24.5.1999

Danışma Kurulunun 24.5.1999 Pazartesi günü yaptığı toplantıda aşağıdaki önerinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Yıldırım Akbulut

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

DSP Grubu Başkanvekili

Ali Günay

FP Grubu Başkanvekili

Abdülhatif Şener

MHP Grubu Temsilcisi

Ömer İzgi

ANAP Grubu Başkanvekili

Zeki Çakan

DYP Grubu Başkanvekili

Turhan Güven

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonlarından;

- Dilekçe Komisyonu ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonunun 13'er üyeden,
- 3346 sayılı Kanun gereğince kurulan Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonunun 35 üyeden,
- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ile diğer komisyonların 25'er üyeden,

Kurulması ve Komisyon üyeliklerinin siyasi parti gruplarına dağılımının ilişik listedeki şekilde olması önerilmiştir.

Komisyon Üyeliklerinin Siyasal Parti Gruplarına Dağılım Listesi

Komisyonlar	Komisyonun Üye Sayısı	Siyasal Parti Grubuna Düşen Üyelik				
		DSP	MHP	FP	ANAP	DYP
Anayasa Komisyonu	25	6	6	5	4	4
Adalet Komisyonu	25	6	6	5	4	4
Millî Savunma Komis.	25	6	6	5	4	4
İçişleri Komisyonu	25	6	6	5	4	4
Dışişleri Komisyonu	25	6	6	5	4	4
Millî Eğitim, Kültür,						
Gençlik ve Spor Komis.	25	6	6	5	4	4
Sanayi, Ticaret, Enerji,						
Tabii Kaynaklar, Bilgi ve						
Teknoloji Komisyonu	25	6	6	5	4	4

Komisyonlar	Komisyonun Üye Sayısı	Siyasi Parti Grubuna Düşen Üyelik				
		DSP	MHP	FP	ANAP	DYP
Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komis.	25	6	6	5	4	4
Tarım, Orman ve Köy-işleri Komisyonu	25	6	6	5	4	4
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komis.	25	6	6	5	4	4
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu	25	6	6	5	4	4
Çevre Komisyonu	25	6	6	5	4	4
TBMM Hesaplarını İnceleme Komisyonu	13	3	3	3	2	2
Dilekçe Komisyonu	13	3	3	3	2	2
Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu	35	9	8	7	6	5

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi Grubu Başkanlıklarının, İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesine göre verilmiş müşterek bir önerileri vardır; önce okutup işleme alacağım, sonra oylarınıza sunacağım.

Buyurun efendim.

B) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

I. – Başkanlık Divanının 20 üyeden kurulması ile görev yerleri dağılımına ilişkin DSP, MHP ve ANAP Gruplarının müşterek önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 24 Mayıs 1999 Pazartesi günü yaptığı toplantıda siyasi parti grupları arasında oybirliği sağlanamadığından, gruplarımızın aşağıdaki müşterek önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederiz.

Saygılarımızla.

Ali Günay

Ömer İzgi

Zeki Çakan

DSP Grubu Başkanvekili

MHP Grubu Temsilcisi

ANAP Grubu Başkanvekili

Öneri:

Başkanlık Divanının 20 üyeden kurulması ve görev yerleri dağılımının; Demokratik Sol Parti Grubuna 1 Başkanvekili, 1 İdare Amiri, 3 Kâtip Üye; Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna 1 Başkanvekili, 1 İdare Amiri, 3 Kâtip Üye; Fazilet Partisi Grubuna 1 Başkanvekili, 1 İdare Amiri, 2 Kâtip Üye; Anavatan Partisi Grubuna 1 Başkan, 1 Başkanvekili, 1 Kâtip Üye; Doğru Yol Partisi Grubuna 1 İdare Amiri, 2 Kâtip Üye şeklinde olması önerilmiştir.

BAŞKAN – Lehte, aleyhte söz isteyenler?..

TURHAN GÜVEN (İçel) – Aleyhte söz istiyorum Sayın Başkan.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Aleyhte söz istiyorum.

ÖMER İZGİ (Konya) – Lehinde söz istiyorum Sayın Başkan.

ALİ GÜNAY (Hatay) – Lehinde söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, bir aleyhte bir lehte olmak üzere, sırayla söz vereceğim.

Sayın Turhan Güven aleyhte söz istediler.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 5 dakikadır efendim.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğru Yol Partisi Grubu adına, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bu Mecliste, 1920'lerden bu tarafa, bazı konular gündeme geldiğinde bir anlaşma zemini aranır ve bu anlaşmaya göre de hareket edilirdi; yani, bunun adına centilmenlik anlaşması denilirdi. İşte, bugün karşınızdaki olay da, bir nevi centilmenlik anlaşmasını gerektiren bir konu olarak huzurunuzda geliyor.

Şimdi, biliyorsunuz, 1995 anayasa değişikliğinde, Türkiye'de milletvekili sayısı 450'den 550'ye çıkarılmıştır ve İttihatçularımıza göre de Meclisin sevk ve idaresinde görev alacak olan insanların sayısı 15 idi. Bu defa, 100 milletvekilinin katılımı sağlandığı için, Danışma Kurulunda, fevkalade isabetli bir görüşle ve bu centilmenlik anlaşmasına da uyularak, 15 sayısı 18'e çıkarılmıştır. İttihatçularımızda açık hüküm vardır; kâtip üyelik ve idare Amirliği için bu sayı artırılabilir denildiğinden böyle yapılmıştır; yani, Meclis başkanvekili sayısını artırmanız mümkün değildir; ama, diğerlerini bir denge içerisinde artırmanız söz konusu olmalıdır.

Bu kere, dün, Danışma Kurulu, Sayın Başkan tarafından toplantıya çağrıldığında, gittik. Geçen defa uygulanan 18 rakamını, yani, geçen defa...

Bakınız Meclis aritmetiğindeki olaya: DYP 135, ANAP 132, Refah Partisi 158, DSP 76, CHP 49 milletvekiline sahipken, bu anlaşmaya uyarak, bu centilmenlik zihniyeti içerisinde, birer artırmayla, muhalefete olan, o dönemde milletvekili sayısı çok az olan iki partiye bu imkân sağlandı. Bu kez, böyle olmadı. Bu kez, sadece birer üyelik daha alabilmek için, iktidarı oluşturacağını tahmin ettiğimiz partiler, bir anlaşma içerisinde, 18 rakamını 20'ye çıkarma gayreti içerisinde oldular. Bu yanlıştır; bunun sonu yoktur. Parmak hesabıyla sonuç alabilirsiniz. Peki, yarın, bu durum değiştiğinde, bu parmak hesabı yine çalışırsa memnun olacak mısınız; olmazın mümkün değil. Onun için, bakınız, Mecliste uyum içerisinde çalışma esası vardır. Bu uyum, daha yeni gelen arkadaşlar ile bu işte tecrübesi olan arkadaşların birbirleriyle fikir teatisiyle oluşur; ama, siz, ille, benim Başkanlık Divanında sayım bir kişi daha fazla olsun diye düşünürseniz, bir gün gelir keser döner sap döner; hesap da döner tabii.

Onun için, geliniz şu parmak hesabından Türkiye'yi kurtaralım diyor muyuz? Anayasa 83'te dedik, Anayasa 100'de dedik ve bütün partiler, seçim konuşmalarında millete taahhütte bulundu; 83 ile 100'ü değiştireceğiz dediniz. Gerekçeniz neydi; siyasî zeminden hukukî zemine oturtalım diyorsunuz. Peki, niye burada hukukî zemine oturtmuyorsunuz, sayınız bir fazla olmakla ne kazanacaksınız? Zaten, Başkanlık Divanında, hükümeti oluşturan partilerin çok fazla sayıda üyesi var. Ha, bu, bir nevi kendini tatminse, ona bir diyeceğim yok; ama, buna gerek de yok değerli arkadaşlarım. Bu bakımdan, 18 rakamı, doğru, makul bir rakamdır diye geliyor bize.

Sayın Başkan, bakınız, burada, arkadaşlarımızın verdiği öneri elimize geçmedi; biz, kendimiz isteme zahmetinde bulduk, bu zahmete katlandık da geldi öntümüze. Oysa, Danışma Kurulunda bir karar alınamamışsa, bu öneriyi, Başkanlık Divanının veya Sayın Başkanın, diğer bütün grupla-

ra dağıtması söz konusu olmalıydı. Önümüze gelmedi bu. Şurada okunduğu zaman muttali olmuş da olabilirdik; fakat, biz, böyle bir teklifi dün beklediğimiz için, bugün kendi isteğimizle aldık getirdik; bunu da, ileride dikkat edilmesi lazım gelen bir nokta olarak vurgulamak istiyorum.

Şimdi, bir de şu var: Niye idare amirleri sayısı 3'ten 5'e çıkarıldı: Geçen dönemde de 5 grup vardı burada. Ola ki, Meclis içerisinde, hiç de hoş gitmeyen ve vatandaşın izleme imkânı olduğu zaman "bu Meclis mi?!" diyebileceği noktalarda bazı hareketlenmeler olduğunda, işte her partinin, her grubun içerisinde bir idare amiri olsun ki, o, kendi milletvekillerine sükûnet tavsiye etsin, arbuluculuk yapsın, engelleme içerisinde olsun. Bunun için, işte 3'ten 5'e çıkarılmıştır o sayı. Şimdi de Mecliste 5 grup var; ama, önümüze gelen öneriye dikkat buyurun; bir parti, ben idare amiri istemiyorum diyor. Yok, böyle şey yok. Bu, keyfildir. Yani, yarın bir parti gelip de, ben başkanvekili de istemiyorum dersen, kabul edecek misiniz?! Olmaz böyle şey. Bu, sadece, partiler arasında konsensüsü temin etmek için yapılmış olan bir işlemdir arkadaşlarım. 5 grup varsa, 5 idare amiri olması gerekir. "Hayır ben idare amirliği istemiyorum, kâtip üyelik istiyorum" veya "ben falandan vazgeçtim, filanı istiyorum" deme hakkına, hiçbir parti grubunun sahip olduğunu zannetmiyorum.

O nedenle, bu konsensüsü sağlama bakımından arzım şudur ki Sayın Başkan: Bu öneriyi arkadaşlarımız geri çeksinler, Danışma Kurulunda tekrar görüşelim bu konuyu, birleşerek, anlaşarak ve uyum içinde getirelim ve -daha evvel 550 milletvekiline çıktığı için yapılan işlemi- milletvekili sayısı aynı kaldığı halde, bu üyelikleri artırma yolundan vazgeçelim; çünkü, hiç kimseye yararı yoktur. Açık ifade ediyorum, ne MHP'ye ne DSP'ye artı l'in, yararı yoktur; olsa olsa, sadece arzu eden arkadaşlarımızın belki birini tatmin etme imkânına sahip olursunuz. Oylama sonucuna etkisi yoktur; çünkü, Başkanlık Divanında, 18 üye olduğu zaman, dikkat buyurulursa, zaten 4; 4; 3 şeklinde 11 üyeye sahip olacaktır hükümet kanadı, istediği kararı alma imkânına sahip olacaktır. Bu bakımdan, bu konuda, sayıyı 18 olarak bırakmakta yarar gördüğümü ifade ediyorum.

Bir şey daha var: Meclis Başkanının, teamüllere aykırı biçimde, iki defadır, birinci partiden seçilme yerine -orada da centilmenlik anlaşması bozulmuştur- dördüncü veya beşinci partilerden seçilme durumu var. Tabii, bunu bir ilerleme olarak görmek de mümkündür. Bir konsensüs temin edilseydi, belki çok daha güzel sonuç alınması mümkündü; ama, olmuştur.

Ben, Sayın Başkanı kutlarken, 86 üyeye sahip bir gruptan çıkan Meclis Başkanının, tarafsızlık ilkesi içinde olacağını düşünerek -yani, artık, seçildiği partinin değil de, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanı olduğu noktasında, parti grubunun 85 milletvekiline sahip olduğu düşüncesiyle- burada, 85'er milletvekiline sahip iki grup arasında kura çekilmesi gerektiğini ve başkanvekilinin bu kura sonucuna göre belirlenmesi lazım geldiğini hepimizin itilama arz ediyor, saygılar sunuyor, teşekkür ediyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ali Günay, buyurun efendim.

Sayın Günay lehte söz istediler. (DSP sıralarından alkışlar)

ALİ GÜNAY (Hatay) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmama başlarken, Demokratik Sol Parti Grubu adına, hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Başkanlık Divanının kuruluşu, Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünün 9 uncu maddesinde düzenlenmiştir. İktüzüğün 9 uncu maddesine göre, Başkanlık Divanı, bir Başkan, dört Başkanvekili, yedi Kâtip Üye ve üç İdare Amirinden kurulur. Genel Kurul, gerektiğinde, Danışma Kurulunun teklifi üzerine, İdare Amirlerinin veya Kâtip Üyelerin sayısını artırabilir.

Yine, İktüzüğün 11 inci maddesinde yer alan, parti gruplarının Başkanlık Divanında temsili esasına göre "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, siyasi parti gruplarının parti grupları toplam

sayısı içindeki yüzde oranlarını ve bu oranlara göre her siyasi parti grubuna düşen Başkanlık Divanındaki görev yeri sayısını tespit eder ve Danışma Kuruluna bildirir."

İçtüzüğün 9 uncu ve 11 inci maddelerine göre işlem yapılmış ve Başkanlıkça bu maddelerle ilgili olarak yapılan işlemin sonuçlarına göre, Başkanlık Divanında Demokratik Sol Parti Grubuna düşen üye sayısı 4, Milliyetçi Hareket Partisine düşen üye sayısı 4, Fazilet Partisine düşen üye sayısı 3, Anavatan Partisine düşen üye sayısı 2, Doğru Yol Partisine düşen üye sayısı da 2 olarak belirlenmiş ve bu husustaki bildirim yapılmıştır. Dün toplanan Danışma Kurulunda, toplam 15 olan Başkanlık Divanı üye sayısı artırılmak istenmiştir. Yapılan toplantıda, 15 üye sayısı yerine, yapılacak artırımla, bu sayının 18'e çıkarılması, bir kısım parti grup başkanvekillerince istenmiştir.

Bu isteme baktığımız zaman, 18 üyeye çıkarılması kabul edildiği zaman şöyle bir sonuç çıkıyor karşımıza değerli arkadaşlar: Demokratik Sol Partinin -15'e göre ve İçtüzüğün 9 uncu maddesine göre- normal üye sayısı olan 4 üye aynen yerinde kalıyor. Milliyetçi Hareket Partisinin üye sayısı olan 4 sayısı da aynen yerinde kalıyor. Buna karşın, Fazilet Partisinin üye sayısı 3 iken, İçtüzüğün 9 uncu maddesine göre, 1 artıyor ve 4 oluyor. Anavatan Partisinin 2 olan üye sayısı, yine, 1 artarak 3'e çıkıyor. Doğru Yol Partisinin 2 olan üye sayısı 1 artarak 3'e çıkıyor ve bu durum, üç partinin lehine bir sonuç veriyorken, Demokratik Sol Partinin ve Milliyetçi Hareket Partisinin aleyhinde bir durum yaratıyor.

Biz diyoruz ki: Eğer, 15 olan üye sayısı az geliyorsa ve çoğaltılması gerekli oluyorsa, artırım yapılacak olan üye sayısı diğer gruplara ne düşüyorsa, Demokratik Sol Partiye ve Milliyetçi Hareket Partisine de haksızlık yapılmam, onlara da 1 artacak sonucu verecek olan sayı neyse o kadar artırılsın.

Başkanlık Divanı üye sayısının 15 yerine 16'ya, 17'ye, 18'e ve 19'a çoğaltılması durumunda, belirli siyasi parti gruplarının lehinde sonuç veriyorken, diğerlerinin aleyhinde durum yaratıyor; ancak, 20 sayısına ulaştığımızda hakkaniyete uygun bir sonuç karşımıza çıkıyor. O sonuç da şöyle oluyor değerli arkadaşlar: 20 sayısını kabul ettiğimizde, Demokratik Sol Partiye 5 üyelik, Milliyetçi Hareket Partisine 5 üyelik, Fazilet Partisine 4 üyelik, Anavatan Partisine 3 üyelik ve Doğru Yol Partisine 3 üyelik düşüyor ve sonuç itibarıyla hepsine artı 1'er üyelik bir fazlalık geliyor; bu önerimiz, bu nedenle hakkaniyete uygundur; İçtüzüğün 9 uncu maddesi gereği, bizlere düşecek olan sayının bir üye artırılmasıyla, diğer partilerin lehinde, aleyhinde bir sonuç yaratmadan hepsine eşit hakları vermiş oluyor. Biz, bu nedenle, ya İçtüzüğün 9 uncu maddesinde olduğu gibi üye sayısının 15 olarak bırakılmasını veya çoğaltılacaksa, bütün gruplara birer üye fazlasını teşkil edebilecek ve aradaki eşitliği bozmayacak, hakkaniyete uygun düşebilecek bir çözümü önerdik. Bu nedenle de, bu 20 sayısını sizlere öneri olarak getirdik. 18 sayısının haksızlık yaratacağını gördük ve Danışma Kurulunda da oybirliğiyle bu sonuca varılmadığı için, biz, bunu grup önerisi olarak getirdik.

Bu şekildeki bir önerinin hakkaniyete ve hukuka uygun düşeceği inancıyla hepinize saygılar sunuyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aleyhte söz isteyen Sayın Abdüllatif Şener, buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önce, yeni yasama döneminin başlaması münasebetiyle, çalışmalarımızın, hem Meclisimize hem tükemize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Dün Danışma Kurulu toplandı. Meclis İçtüzüğü'nün 9 uncu ve 11 inci maddelerindeki hükümler çerçevesinde, Meclis Başkanlık Divanı üyelerinin sayısının belirlenmesiyle ilgili olarak, grup temsilcileri, Danışma Kurulunda görüşlerini ifade ettiler.

Şu andaki duruma göre, Meclis Başkanlık Divanı üye sayısı 15'tir. İttüük, bunu, görevler itibariyle de belirlemiştir; 1 Meclis Başkanı, 4 Meclis Başkanvekili, kâtip üyeler ve idare amirleri olmak üzere.

Bildiğimiz gibi, Meclis İttüzüğünün hazırlandığı dönem, Türkiye Büyük Millet Meclisinde 450 milletvekilinin bulunduğu bir dönemi ve yapıyı yansıtmaktadır. 450 milletvekilinin bulunduğu bir Mecliste 15 Başkanlık Divanı üyesinin bulunması normal görülmüştür, işlerin sağlıklı olarak yürütülebilmesi açısından gerekli bulunmuştur. Daha sonraki dönemlerde, 1995 anayasa değişikliğiyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin sayısı 450'den 550'ye çıkarılmıştır. Milletvekili sayısının 550'ye çıkışı üzerine, geçen yasama döneminde Başkanlık Divanı üyelerinin sayısı tartışılmış ve bu tartışma sonucunda, artan milletvekili sayısı ile orantılı olarak Başkanlık Divanı üyelerinin 18'e çıkarılması, Danışma Kurulunun önerisi üzerine, genel kurulda kabul edilmiştir. Dolayısıyla, bu yasama dönemine girmeden önceki Başkanlık Divanı üyelerinin sayısı 18 olarak belirlenmiştir.

Dünkü Danışma Kurulunda, yine, İttüükte belirlenen asgari miktar esas alınarak, Başkanlık Divanı üyelerinin sayısı 15 mi olsun, yoksa, geçen yasama döneminde olduğu gibi, 18'e mi çıkarılmasını tartışması yapılmıştır. Neticede, 18'e çıkarılmasının uygun olabileceği görüşlerine rağmen, bu sayının 18 olması halinde -yani, geçen dönemdeki gibi, 18 üyenin Başkanlık Divanında temsil edilmesi halinde- bu 3 artıştan iki siyasi parti grubunun yararlanamayacağı, dolayısıyla, bu iki siyasi parti grubunun da yararlanabilmesi için Başkanlık Divanı üye sayısının 20 olarak belirlenmesi gerektiği görüşünü bazı arkadaşlarımız ileri sürmüşlerdir.

Ben, Fazilet Partisi Grubu temsilcisi olarak, dünkü Danışma Kurulunda da ifade ettim. Eğer, üye sayısı, Başkanlık Divanı üyelerinin sayısı 15 olarak kabul edilecekse 15 olarak kalsın; ama, geçen dönemde olduğu gibi, daha yüksek bir sayıya ihtiyaç varsa, bunun ifadesi 18 olmalıdır. Nitekim, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarihinde Başkanlık Divanı üyelerinin sayısı hiçbir zaman 18'in üzerine çıkmamıştır. Üç sayın siyasi parti grubunun getirmiş olduğu öneriyle, ilk kez, cumhuriyet tarihinde ilk kez Meclis Başkanlık Divanı üyelerinin sayısı 20'ye çıkarılmaya çalışılmaktadır ve şu ana kadarki tecrübelerimizden gördüğümüz kadarıyla, tespit ettiğimiz kadarıyla, yeni birimler kurulması ve yeni unvanlar dağıtılması her zaman sorunlar oluşturmıştır. İktisatta "azalan verimler kanunu" diye bir kanun var, bir iktisat kuralı vardır; aynı işyerinde, aynı iş hacmi devam ederken, aynı milletvekili sayısı sürerken, devam ederken, eğer çalışanların sayısını, birimlerin sayısını kontrolsüz bir şekilde artırırsanız, orada verim artışı sağlayamazsınız; aksine, çalışma veriminin düştüğünü görürsünüz. O halde, bu konuda da hassasiyetle durmamız gerektiği kanaatindeyim.

Şu ana kadar 18 üyenin üzerine hiçbir zaman çıkmayan Meclis Başkanlık Divanı üyelerinin sayısını, sadece bazı gruplara da ilave temsil imkânı sağlansın diye, başka hiçbir gerekçe ileri sürmeksizin 20'ye çıkarırsanız, aynı mülhazalarla veya ilave başka gerekçelerle günün birinde bir siyasi parti grubumuz gelir, Meclis Başkanlık Divanı üyelerinin sayısı 20 olmasın 25 olsun der, bir başka gün bir başka öneri gelir Genel Kurula, 25 de azdır 30 olsun der ve sürekli yeni birimler icat ederiz, yeni unvanlar dağıtmaya devam ederiz ve dağıttığımız bu unvanlar, kurduğumuz bu yeni birimler Meclis çalışmalarını da tıkayacak noktaya gelebilir.

Değerli milletvekilleri, o nedenle, hiçbir siyasi parti menfaatına yönelik mülhazaları gözetmeksizin, Meclis çalışmalarının sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için diyorum ki, Meclis Başkanlık Divanı üye sayısı 15'te kalabilir veya milletvekili sayısının 450'den 550'ye çıkmasıyla yapılan düzenleme sonucunda geçen yasama döneminde 18'e çıkarılmıştı, bu sayı da korunabilir; ama, bunu 20'ye çıkaralım, 25'e çıkaralım, 30'a çıkaralım dediğimiz takdirde, Meclisin sağlıklı çalışması-

ni engellemiş oluruz diye düşünüyorum. Benim kanaatim budur. Dolayısıyla, Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi Gruplarının getirmiş oldukları öneriyi ne Meclis çalışmalarının verimli olması için faydalı görüyorum ne de ülke menfaatları açısından faydalı görüyorum. Bunu açıkça ifade etmek istiyorum.

Nitekim, 1995 anayasa değişiklikleri sırasında milletvekili sayısı 450'den 550'ye çıkarılırken buna en sert muhalefet edenlerden biri de bendim. O günlerde, ülkedeki yapı bellidir, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki çalışma düzeni, esasları, Genel Kurulun, komisyonların diğer birimlerin çalışmaları bellidir, 450'yi 550'ye çıkarmanın bir faydası yoktur demiştim, sert muhalefetlerde bulunmuşum; bugün de, Meclis Başkanlık Divanı üyelerinin sayısının artırılmasına yönelik bu öneri münasebetiyle aynı şeyleri söylüyorum. Yeni birimlerin kurulması, Meclis açısından her zaman faydalı değildir. Hele hele, bazı siyasî parti gruplarına da ilave artışlar sağlama gerekçesiyle kurulacak yeni birimlerin Meclise hiçbir faydası yoktur, ülkeye hiçbir faydası yoktur. Yeni unvanlar dağıtımından herhangi bir faydayı hiçbir siyasî parti grubunun elde edeceğine de inanmıyorum.

Bu bakımdan, bu önerinin aleyhinde söz almış bulunuyorum ve oyum reddir. Öneriyi doğru bulmadığımı ifade ediyorum ve hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Lehte söz isteyen Sayın Ömer İzgi, buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

ÖMER İZGI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İktidüğümüzün 9 ve 11 inci maddelerine yönelik olarak yapılacak olan bir uygulamayı görüşmek üzere söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benden önce yapılan konuşmalarda da açıkça ifade edildiği üzere, gerçekten, İktidüğümüzün 9 uncu maddesine göre Başkanlık Divanının sayısı 15 kişidir. Bu 15 kişinin dağılımı yine İktidüğümüzün 11 inci maddesi gereği yapıldığında, Milliyetçi Hareket Partisi ve Demokratik Sol Partiyeye düşen üye sayısı 4'er kişi oluyor, Fazilet Partisine 3 üyelik düşüyor, Anavatan Partisi ile Doğru Yol Partisine de 2'şer üyelik düşüyor.

Şimdi, sorunun nereden kaynaklandığına inemezsek, çözümünde zorluk çekeriz. Bu dağılıma göre, Anavatan Partisinin 2 üyesinden birisi Meclis Başkanı seçilmiş olmak, bir diğeri de başkanvekili olarak seçilmiş olmakla, kâtip üyelik ve idare amirliği bakımından yoksun duruma düşüyor. İşte, Sayın Güven'in burada ifade ettikleri centilmenlik anlaşması ya da arayışı bu noktada karşımıza çıkıyor ve Anavatan Partisinin de Meclis çalışmalarında görevini tam olarak yapabilmesi için 1 kâtip üyeliğin o partiye düşüşü nasıl sağlar, bunu bulalım deniliyor. Bunu bulmak kolay; 15 olan sayıyı 16'ya çıkarırsak, Anavatan Partisi de 1 kâtip üyeliğe kavuşmuş oluyor. Ama "Demokratik Sol Parti ve Milliyetçi Hareket Partisi, unvan dağıtımı için sayıyı 20'ye çıkarıyor" diyen değerli parti sözcüleriniz, 16'yı kabul etmiyorlar; çünkü, 16 rakamında, Anavatan Partisi 3'e çıkarken, Doğru Yol Partisi, 15'teki gibi 2'de kalıyor. 17 rakamını da kabul etmiyorlar; çünkü, 17 rakamında da, Fazilet Partisi bu defa 3'te kalıyor, Anavatan Partisi ile Doğru Yol Partisi 1'er üye daha kazanmış oluyor. Bu defa, 18'e gidiyorlar; 18'de de, hem Fazilet Partisi hem Anavatan Partisi hem de Doğru Yol Partisi 1'er üye kazanmış oluyorlar.

Şimdi, ben soruyorum: Unvan arayışı içerisinde, Demokratik Sol Parti ile Milliyetçi Hareket Partisi mi var; yoksa, centilmenlik anlayışı içerisinde 1 üyeyi Anavatan Partisine kazandırarak 16 sayısında işlemek mi doğru olurdu?! (MHP sıralarından alkışlar)

Bakıldığında görüleceği üzere, uygulamada, hem Fazilet Partisine hem Doğru Yol Partisine hem de Anavatan Partisine 1 üye eklenmesi öngörülmüştür. Öyleyse, mademki, İktidüğümüzün 9 uncu maddesindeki ilkeyi bozuyoruz, yeni bir arayışa geçiyoruz, bir partiye bir üye eklenmesini

arıyoruz, o halde, Meclisimizde temsil edilen tüm parti gruplarına birer üye sağlanması arayışını niçin yadırgıyoruz?! İşte, bu anlayış içerisinde olaya baktığımızda, Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi gruplarının vermiş olduğu öneri, hakkaniyete ve mantığa uygundur, o bakımdan kabulü gerekir. (MHP sıralarından alkışlar)

Bu arada, gündem dışı görüşmeler içerisinde, değerli milletvekili arkadaşım Sayın Cevat Ayhan, iş hayatındaki sıkıntılardan bahsederken, Anavatan Partisi ve Demokratik Sol Partiye atfen söylediği hususlarda "D"nin yerine "M" gelmiştir diye, Milliyetçi Hareket Partisine atıfta bulunmuşlardır. (FP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Bir saniye lütfeder misiniz.

Sayın İzgi, şayet, bu konuda bir söz almak lazım gelirse, sataşma nedeniyle bir söz talebi, istemi bize ulaşmalıydı ve biz, Başkanlık olarak, bunun yerinde olup olmadığına kararlar, eğer size veyahut grubunuzdaki sözcüklere söz verme gereğini duyarsak, söz verir ve sizi bu konuda konuştururduk.

Lütfen, bu konuyu kapatalım, mevzumuz üzerinde görüşmelere devam edelim.

Teşekkür ediyorum. (FP sıralarından alkışlar)

ÖMER İZGİ (Devamla) – Sayın Başkan, zaten söyleyeceğimiz başka bir şey yoktu; sadece, Milliyetçi Hareket Partisinin seçilmiş bir partiden bölünmüş parti değil, Türkiye'nin ikinci büyük partisi olduğuna işaret etmekte. (MHP sıralarından alkışlar)

Sözlerime burada son verirken; Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi Grup Başkanlıklarınca verilen öneri hakkaniyete ve mantığa uygundur, içtüzüğe uygundur, hukuka uygundur; kabulünü diler, hepinizi saygıyla selamlarım. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lehte ve aleyhte söz alan arkadaşlarımız görüşlerini Yüce Meclise sundular.

Şimdi, oylamaya geçeceğiz ve işaret oylaması yapacağız.

Konuyu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, gündemimizde görüşülecek başka konu bulunmamaktadır.

Gündemde yer alacak konuları sırasıyla görüşmek için, 26 Mayıs 1999 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.18

Türkiye Büyük Millet Meclisi
GÜNDEMİ

5 İNCİ BİRLEŞİM

25 . 5 . 1999 SALI

Sant : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. - Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi
2. - Dışişleri Bakanlığı Önerisi

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7

SÖZLÜ SORULAR

8

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

